

Seriál o novém občanském zákoníku

Rubrika je společným projektem Deníku a internetové právní poradny Právní linka

PETR KAUSTA. Autor je advokát z advokátní kanceláře Kausta & Zientková & partneři.

SLOVO PRÁVNÍKA...

V moderní společnosti je obvyklé, že nezletilí začínají podnikat (například v oblasti sportu, umění, počítačů nebo v reklamě) nebo pracovat již po obdržení občanského průkazu (někdy i dříve). Není novinka, že někteří nezletilí sportovci si vydělávají mnohdy i více než dospělí. Podle původního občanského zákoníku bylo ke složitějším právním jednáním (koupě nemovitosti, podnikání a podobně) zapotřebí při přivolení nebo nahrazení vůle zákonných zástupců souhlasu soudů. To bylo někdy velmi obtížné. Nový občanský zákoník dává nezletilým, kteří dovršili 16 let svého života, možnost tyto bariéry odstranit. Nezletilý starší 16 let, který osvědčí, že je způsobilý sám o sebe se postarat a užít si se, může navrhnout soudu, aby mu dal status „dospělého člověka“, to jest „přiznal svéprávnost“. Je potřeba si ale uvědomit, že svéprávnost šestnáctileté dítě nemůže vykonávat činnosti, které jsou zákonem dovoleny až po dosažení určitého věku. Takovým příkladem může být právo volit do obou komor Parlamentu České republiky či řídit motorová vozidla. Rizikem „umělé dospělosti“ je odpovědnost za případné dluhy, které z podnikání mohou vzejít.

Se souhlasem soudu může nezletilý podnikat nebo získat svéprávnost

Příběh ze života

Jarda Malina je nadějný mladík, který má vlohy pro tvořivost. Už ve dvanácti letech uměl výborně ovládat počítačovou techniku, kdy již zvládal programovat jednoduché počítačové programy.

Když dovršil šestnáctý rok svého života, rozhodl se, že by své znalosti a dovednosti mohl využít v podnikání, zejména v oboru tvorby internetové reklamy, webových stránek a jednoduchých programových aplikací pro mobilní telefony.

Šel proto na živnostenský úřad, kde si chtěl zřídit volnou živnost. Tam mu však úřední-

ce živnostenského úřadu sdělila, že s ohledem na to, že je dosud nezletilý, nemůže získat živnostenský list. S tímto pro-

blémem se Jarďa svěřil internetové právní poradně www.pravnlinka.cz.

www.pravnlinka.cz

Rada pro Jarďu Malinu

● Jarďa by mohl podat návrh soudu, aby mu přiznal svéprávnost (§37 odst. 1). K přiznání svéprávnosti je potřeba, aby Jarďa osvědčil, že je schopen se sám živit a sám si obstarat své záležitosti. S tímto návrhem musí souhlasit jeho zákonný zástupce (rodiče Jarďy). Stejný návrh mohou podat za Jarďu i rodiče, pokud s tím Jarďa vysloví souhlas (§37 odst. 2).

● V závažnějších případech, kdy je zde například vážný konflikt mezi zájmy rodičů a nezletilého, lze přiznat svéprávnost i bez souhlasu zákonného zástupce.

● Jarďa má nově i možnost, aby mu zákonný zástupce udělil souhlas s podnikáním, kdy k platnosti takového souhlasu se vyžaduje přivolení soudu (§33 odst. 1). Přivolení soudu k podnikání pak nahrazuje podmínku zletilosti vyžadovanou živnostenským zákonem (§33 odst. 2).

NEZAPOMEŇTE

- ◆ K tomu, aby mohl nezletilý starší 16 let samostatně právně jednat, je potřeba přivolení soudu.
- ◆ Soud může přiznat svéprávnost dosud nezletilému dítěti pouze na návrh nezletilého nebo jeho zákonných zástupců.
- ◆ Zákonný zástupce nezletilého mladšího 16 let může rozvázat jeho pracovní poměr, a to z důvodů vzdělávání, zdraví nebo vývoje.
- ◆ Nezletilý se může stát zaměstnancem tehdy, pokud dovrší 15 let svého věku a zároveň ukončil povinnou školní docházku.

DOPORUČENÍ Z PRAXE

- ◆ Návrh na přiznání svéprávnosti doporučujeme podat tehdy, pokud je nezletilý skutečně schopen sám se o sebe postarat (sám se živit, obstarat si své záležitosti), a to po nikoli krátkou dobu. Zbrklá rozhodnutí mohou vést do absurdních konců – například v podobě předlužení nezletilého.

SLOVNÍK PRÁVNÍCH POJMŮ

- SVÉPRÁVNOST** – způsobilost samostatně právně jednat (například koupit si nemovitost, uzavírat smlouvy). Svěprávnost nahradila pojem způsobilost k právním úkonům.
- PRÁVNÍ JEDNÁNÍ** – projev vůle, kterým vznikají, mění se nebo zanikají práva a povinnosti.
- ZLETILOST** – dovršení 18 let věku.

SVÉPRÁVNOST A PRÁCE DĚTÍ

Jakým způsobem se nabyvá svéprávnost?

● Svěprávnost (dříve způsobilost k právním úkonům) nabyvá člověk dosažením zletilosti (18 let svého věku) nebo již zmíněným přiznáním svéprávnosti (emancipací) a také uzavřením manželství. K uzavření manželství osoby mladší 18 let je potřeba přivolení soudu. Řízení lze zahájit jen na návrh nezletilého, který dovrší 16 let věku. Účastníci tohoto řízení jsou pak ti, kteří hodlají uzavřít manželství, a zákonní zástupci nezletilého. Svěprávnost takto nabytá se neztrácí ani zánikem manželství ani prohlášením manželství za neplatné.

Jakým způsobem se pozbyvá svéprávnost?

● Svěprávnosti se nikdo nemůže vzdát ani zčásti, proto

jediným faktorem, který vede k pozbytí svéprávnosti, je čas. Svěprávnost zaniká smrtí nebo prohlášením za mrtvého.

Jednání dítěte

● Svěprávnost se nabyvá dosažením zletilosti (18 let), přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství s přivolením soudu. To však neznamená, že právní jednání učiněná osobou, která tyto požadavky nesplňuje, jsou neplatná. Zákon stanovuje vyvratitelnou domněnku o tom, že každý nezletilý, který nenabyl plně svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku. Tak

například sedmiletý kluk si jistě dokáže sám zakoupit hračku v hodnotě 300 korun, zatímco sedmiletá holčička si sama nemůže koupit žehličku na vlasy v hodnotě 2500 korun. Také odpovědnost za protiprávní jednání (například způsobení škody a podobně) se odvíjí od rozumové a volní vyspělosti nezletilého.

Nicméně zákonný zástupce nezletilého může udělit dítěti souhlas k určitému právnímu jednání, pokud je nezletilý schopen v mezích souhlasu sám právně jednat (příkladem může být situace, kdy otec předem osmiletému synovi 3000 korun, aby si zaplatil obědy ve škole. Takovéto jednání bude bezспорou ve shodě se zvyklostmi soukromého práva, a tudíž platné).

Zákon také řeší rozpor vůle vícero zákonných zástupců. Jedná-li vůči osobě (se kterou má nezletilý jednat) více zástupců společně a odporují-li si, nepřihlíží se k projevu žádného z nich.

Práce dětí

● Závislá práce dětí mladších 15 let nebo nezletilých, kteří neukončili povinnou školní docházku, je zakázána. Pracovní smlouva tak může být uzavřena až tehdy, kdy nezletilý dovrší 15 let svého věku a zároveň má v okamžiku vzniku pracovního poměru splněnou povinnou školní docházku.

Děti mladší 15 let nebo osoby,

které ještě nedokončili povinnou školní docházku, mohou vykonávat toliko uměleckou, kulturní, reklamní nebo sportovní činnost.

Právo rodiče zasáhnout do pracovního poměru mezi dítětem a zaměstnavatelem

● Zákonný zástupce nezletilého, který nedovršil věku 16 let, může nově rozvázat jeho pracovní poměr nebo dohodu o provedení práce či činnosti, pokud to je nutné v zájmu vzdělávání, vývoje nebo zdraví nezletilého.

KDE V NOVÉM OBČANSKÉM ZÁKONÍKU PRÁVNÍ ÚPRAVU SVÉPRÁVNOSTI NALEZNETE?
§ 30-65 v části první, hlavně druhé, oddílů prvním a druhém, Zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Institut přiznání svéprávnosti naleznete v § 37.

Živnostenský zákon upravuje možnost podnikání nezletilého v § 6 odst. 1 písm. a).

INTERNETPORADNA

Dobrý den, chci se vdát za cizince, ale mám exekuce, které splácím. Chtěla bych vědět, zda s tím můj budoucí manžel bude mít něco společného, protože nechci, aby přišel v budoucnosti o svůj plat a peníze. Děkuji za odpověď, G.

Dobrý den, děkujeme, že se obrátíte se svým dotazem na naši poradnu. Ve svém dotazu se ptáte na problematiku dluhů a uzavírání manželství. Jak jistě víte, od 1. ledna tohoto roku začal platit nový občanský zákoník, kde došlo v oblasti společného jmění manželů k několika změnám.

Podle současné právní úpravy v momentě, kdy je uzavřeno manželství, i dluhy jednoho z vás, které vznikly před uzavřením manželství, spadají do společného jmění manželů. To znamená, že pokud by dluhy došly například do fáze exekuce, exekutor opravdu může sáhnout i na plat vašeho partnera.

Nový občanský zákoník sice umožňuje úpravu rozsahu společného jmění manželů (konkrétně § 716), nicméně podle informací, které mám, se bohužel vámi popisovaná situace na toto ustanovení nevztahuje.

Obecně platí, že v situaci, kdy jeden z partnerů má dluhy a chtěl se vzít, dluhy pře-

cházejí i na druhého z partnerů, byť vznikly v době, kdy se partneri ještě třeba ani neznali. Na tyto situace se pak ani § 716 občanského zákoníku nevztahuje.

Ve vašem případě by bylo nejlepší, kdyby jste si před uzavřením manželství svou dluhovou situaci vyřešila. Sřešením vaší dluhové situace vám může pomoci některá z občanských poraden, která je bezplatná. Seznam občanských poraden ve vašem kraji najdete na www.firmy.cz.

Bc. Jitka Šrůtková,
sociální pracovnice
o. s. InternetPoradna

Nevíte si rady? Deník vám pomůže

INTERNETPORADNA.CZ

- Máte zdravotní postižení a potřebujete odbornou konzultaci?
- Máte problémy v zaměstnání?
- Potřebujete radu, jak se poprat se závislostí?
- Potřebujete radu od psychologa?

Pošlete svůj dotaz na poradna.olomoucky@denik.cz a my zajistíme odpověď odborníka.

čtete v Deníku každý týden

O očkování proti klíšťové encefalitidě mají lidé zájem

OCHRANA. Od začátku roku zájem o očkování v Olomouckém kraji narostl. Ilustrační foto: Deník

Střední Morava – Klíšťata, hlavně nebezpečná klíšťová encefalitida, přiměla k nebyvalému zájmu o očkování obyvatele Olomouckého kraje. Od začátku letošního roku si nechalo píchnout vakcínu pomalu jednou tolik pojištěnců VZP než za celý minulý rok. Vloni to bylo 472 pojištěnců a letos za tři měsíce 779 zájemců.

„Zájem o očkování zatím

vysoce překračuje očekávání. Nejde přitom jen o samotný absolutní počet očkovaných klientů, ale také o prudce stoupající trend. Za dva a půl měsíce od začátku roku do poloviny března o příspěvek na vakcínu projevilo zájem devět a půl tisíce lidí, za následující dva týdny jich ovšem přibýlo dalších jedenáct tisíc,“ zhodnotil celostátní odezvu Olomouckých Tichých, mluvčí VZP.

Klišťová encefalitida je infekční virové onemocnění napadající mozek a mozkové blány. Nemoc se může projevovat lehkými bolestmi hlavy a zvýšenou teplotou, ale také prudkými bolestmi, vysokými horečkami, dezorientací, ztuhnutím šije a tak dále. Vyločit nelze ani dlouhodobé následky – ochrnutí, poruchy soustředění a v krajním případě smrt. (tau)

Vzdají poctu králi popu

Střední Morava – Nejslavnější skladby Michaela Jacksona roztančí návštěvníky speciálního čtvrtečního koncertu Hudebního institutu v olomouckém Jazz Tibet Clubu. Během večera nazvaného Best of Michael Jackson uctí mladé olomoucké talenty tuto hudební legendu a zahrají výběr největších hitů krále popu. Koncert začíná ve 20 hodin a vstupné je 80 korun. (krk)

Modelky se předvedou na mole

Střední Morava – Módní doplňky, společenské šaty i plavky z dílen šikovných uničovských návrhárek si zítra mohou prohlédnout návštěvníci Jarní módní přehlídky v kinosálu v Uničově. Na akci představí své modely například místní butik Mix Fashion nebo salon Nevěsta. Přehlídka začíná v 18 hodin a vstupné je 120 korun. (krk)